

'Pythagoras is nooit ver weg bij het componeren'

door Tom Eelen (*De Tijd*, 26 maart 2009)

Klassiek : Wim Henderickx stelt nieuw orkestwerk 'Tejas' voor op festival voor hedendaagse muziek Ars Musica

Na zich een decennium vooral op kamermuziek en werk voor het muziektheater te hebben toegelegd, is Wim Henderickx met 'Tejas' opnieuw toe aan een groot werk voor symfonisch orkest. De muziekwereld kijkt er reikhalzend naar uit. Henderickx is een van weinige hedendaagse componisten die hun werk ook na de creatie nog meermaals uitgevoerd zien. 'Raga II' uit 1995 bijvoorbeeld werd door verschillende binnen- en buitenlandse orkesten gespeeld en beleefde deze maand zijn 50ste uitvoering.

De nieuwe compositie, die ongeveer 45 minuten duurt, is het zesde en voorlaatste deel van zijn 'Tantric Cycle', een reeks composities voor verschillende bezettingen, waarvoor tijdens een reis naar Nepal in 2004 de eerste ideeën ontstonden.

Geluid van het heelal

Henderickx toont ons de notities die hij tijdens die reis maakte. Daarin wijst hij onder meer het idee aan om een werk te maken rond 'What does the sound of the universe sound like?', bijna letterlijk de ondertitel van zijn nieuwste compositie. "Tejas' is een poëtische of filosofische verklanking van het geluid van het universum."

'Beschouw het als de verklanking van de indrukken die het heelal nalaat bij iemand die er erg door gefascineerd is en er intens mee bezig is', stelt Henderickx. 'Het werk begint met een gigantisch akkoord, maar of dat nu een oerklank, de oerknal of nog iets anders is, moet de luisteraar zelf uitmaken. Voor mij levert het akkoord het materiaal waarmee het stuk opgebouwd wordt. Ik heb me ter voorbereiding van het werk ook met de wetenschappelijke kant van geluid in het heelal beziggehouden, met de pulsars bijvoorbeeld, maar bij het componeren liet ik die kennis achterwege. 'Tejas' komt uit het Sanskriet en betekent energie, vuur, vitaliteit of kracht. Ik wilde de klank van het universum vanuit een tantrische, oosterse visie benaderen.'

Oosterse invloeden worden bij Henderickx telkens in een zeer westers en rationeel compositorisch kader verwerkt. Zijn muziek ontstaat niet in een roes en is ook niet louter het gevolg van een inspiratiestroom. Terwijl hij de partituur van 'Tejas' doorbladert, haalt hij er ook schetsen en matrixen bij en vertelt hij over getallenverhoudingen, logaritmen en geometrische figuren. Zelfs de schets van de onconventionele orkestopstelling die hij ter verduidelijking bij de partituur heeft gevoegd, bevat verschillende driehoeken. Die opstelling is bewust in functie van stereofone mogelijkheden gedacht.

'Tejas' is opnieuw een zeer geordende compositie', aldus Henderickx. 'In die zin is Pythagoras, die ook een theorie over de klank van het universum had, altijd dichtbij als ik componeer. Die mathematische aanpak staat misschien haaks op de oosterse inspiratie die ik zo belangrijk vind, maar dat stelt me net in staat die specifieke oosterse culturele invloeden te overstijgen. Ik heb dat ook nodig om een tegengewicht te vinden voor het spirituele. Ik wil niet in pseudo-esoterie verglijden. Voor mij moet een kunstwerk behalve van inspiratie en mystiek ook getuigen van vakmanschap en rationaliteit.'

Contrasten

In de uitwerking van de partituur komen nog meer contrasten aan bod dan de tegenstelling Oost-West: etnisch slagwerk staat er naast westerse instrumenten, een hyperexacte ritmische notatie wisselt af met passages waar de dirigent of de musici een zekere vrijheid toebedeeld krijgen en kamermuzikale invloeden worden vermengd met symfonische uitbundigheid.

'Tejas', deSingel, Antwerpen, vrijdag 27 maart, 20u. www.desingel.be

Concertgebouw, Brugge, zaterdag 28 maart, 20u., www.concertgebouw.be

www.arsmusica.be